

Voorstel aan college B&W van Huizen

Zaaknummer / Documentnummer	Z.252334 / D.1423199
Datum document	9 november 2022
Onderwerp	Monumentstatus St. Vituskerk Huizen
Opsteller	Jongsma, Henk
Afdeling	team Vergunningen, toezicht en handhaving
Portefeuillehouder	R. Boom
Vertrouwelijkheid	Openbaar
Geheimhouding	Nee

Toelichting advies

- Advies**
1. Kennis te nemen van de onderzoeksresultaten uit het Cultuur Historische onderzoek naar de Sint Vituskerk,
 2. Kennis te nemen van het advies van de monumentencommissie,
 3. Alle belangen afwegende te besluiten de St Vitus kerk niet aan te wijzen als gemeentelijk monument,
 4. De eigenaar van de kerk, de commissie Fysiek Domein en Erfgoedvereniging Heemschut te informeren over uw besluit.

Gewijzigd besloten

Het college houdt het voorstel aan en wil een tussenstap zetten waarbij een variant op alternatief 3 wordt onderzocht op onze kosten. Uitgangspunt hierbij is dat dezelfde opbrengst voor de parochie wordt gerealiseerd. Het uitgangspunt een derde, een derde, een derde wordt dan losgelaten. Wordt hier niet aan voldaan dan zal de kerk niet als gemeentelijk monument worden aangewezen.

Aanleiding

Aanleiding algemeen
 In opdracht van de gemeente Huizen heeft adviesbureau Kerk&Co een Kerkenvisie opgesteld. Als aanvullende opdracht is daarbij meegenomen het opstellen van een cultuurhistorische (CH) QuickScan voor alle bezochte gebedshuizen. Als bijlage bij de vastgestelde Kerkenvisie heeft Kerk&Co het resultaat van de Quickscan beschreven: vijf kerken in Huizen hebben een hogere

CH-waarde. Daarnaast is er het Rijksmonument de Oude Kerk. De vijf kerken zijn in opdracht van de gemeente Huizen nader onderzocht en beschreven door de externe adviseurs Clarijs en Van der Hoeve. De onderzoeksresultaten zijn eerst gedeeld met de kerkbesturen en vervolgens voor advies voorgelegd aan de monumentencommissie. Voor elk van de vijf kerken wordt de belangenafweging voor een eventuele monumentaanwijzing opgesteld en ter besluitvorming aan uw college voorgelegd.

Dit advies betreft de Sint Vituskerk aan de Hooghuizenweg 36 te Huizen, kadastraal bekend HZN00B3690.

Aanleiding specifiek

In mei 2022 worden raadsvragen gesteld door PvdA en CU over de plannen voor de Vituskerk.

In mei 2022 worden commissievragen gesteld door de SGP met betrekking tot ontwikkelingen bij de Huizer Kerken.

En in mei 2022 verzoekt Erfgoedvereniging Heemschut aan uw college en de raad om de Vituskerk te behouden en aan te wijzen als gemeentelijk monument.

Op 1 juni 2022 heeft uw college besloten:

1. De vragen van de SGP fractie door middel van een brief te beantwoorden.
2. De cultuurhistorische waarden van de Vituskerk nader te laten onderzoeken.
3. De commissie FD zich te laten uitspreken over de wenselijkheid van de aanwijzing als gemeentelijk monument van een vijftal kerken.

N.B. wethouder Boom heeft dit gesprek gevoerd en toegezegd de raad te informeren over de collegebesluiten aangaande dit onderwerp.

In de commissie FD van 7 september beantwoordt wethouder Van Werven de vraag over de implementatie van de Kerkenvisie middels een mededeling.

Kaders

De Erfgoedverordening gemeente Huizen 2011 en de Erfgoedwet.

Doel/beoogd effect

Het maken van een belangenafweging tussen enerzijds het behoud van het Huizer erfgoed en anderzijds het belang van de eigenaar van het kerkgebouw.

Argumenten

Het belang van het behoud van het Huizer erfgoed

Erfgoed is niet alleen belangrijk voor een besef van ons verleden, maar geeft ook betekenis aan de samenleving van nu en onze toekomst. Een monumentaal gebouw voegt waarde toe aan haar omgeving en de beleving daarvan door omwonenden en bezoekers.

In Huizen kan de Sint Vituskerk daaraan bijdragen.

Erfgoedvereniging Heemschut verzoekt gemotiveerd om de kerk aan te wijzen als gemeentelijk monument. De adviseurs Van der Hoeve en Clarijs beschrijven nauwkeurig de aangetroffen cultuurhistorische waarden.

De monumentcommissie relateert de aangetroffen CH-waarden en adviseert het kerkgebouw niet aan te wijzen als monument.

Het belang van de eigenaar van de kerk

Het parochiebestuur heeft haar intentie om de locatie van de Sint Vituskerk te herontwikkelen geuit bij de gemeente, de commissie FD (inspraak juni 2022) en omwonenden. Door de afname van het aantal parochianen, heeft het bestuur de Thomaskerk gekozen ter voortzetting van de erediensten en kerkelijke activiteiten. De Sint Vituskerk is al in 2018 onttrokken aan de Rooms-katholieke eredienst en wordt verhuurd aan de hervormde pionierskerk "De Brug". Het kerkgebouw is bij maatschappelijk gebruik niet rendabel te exploiteren. Het bestuur kan de Sint Vituskerk niet in standhouden en heeft continue inkomsten nodig voor de instandhouding van de Thomaskerk. Deze inkomsten wenst het bestuur te krijgen vanuit nieuwbouw appartementen (deels verhuur, deels verkoop) op de locatie van de Sint Vituskerk, het gaat dan concreet om 15 appartementen in 3 bouwlagen.

Weging van de belangen

Zou uw college besluiten tot monumentaanwijzing, of een voorbescherming als monument, dan geldt een kostbare instandhoudingsplicht voor het kerkgebouw en komt de continuïteit van de erediensten in de Thomaskerk in het geding. Is de CH-waarde van de Sint Vituskerk zo hoog, dat een dergelijk besluit te verantwoorden is? Nee, het advies van de monumentencommissie relateert de aangetroffen waarden (bijlage). Dat heeft o.m. te maken met de eenvoudige architectuur, de verscholen ligging in de wijk en geringe zeldzaamheid. Daarbij is de kerk gebouwd als een tijdelijke noodkerk, niet bedoeld voor een lange instandhouding. De Rooms-katholieke erediensten zijn al sinds 2018 beëindigd en de bijbehorende beelden en symbolen verwijderd.

Advies: uw college wordt geadviseerd de Sint Vituskerk niet aan te wijzen als gemeentelijk monument.

Stedenbouwkundige inpassing

Nadat uw college heeft besloten over de eventuele monumentaanwijzing volgt een collegevoorstel omtrent de mogelijke stedenbouwkundige inpassing van de door de parochie gewenste nieuwbouw op deze locatie en de regeling die uitgaat van 1/3 sociaal.

Kanttelingen

Kanttelingen zijn uitgewerkt onder alternatieven.

Alternatieven

Er zijn een aantal alternatieven denkbaar, daarbij worden de voor- en nadelen van dat alternatief benoemd:

1. De Sint Vituskerk aan te wijzen als gemeentelijk monument.

Voordelen: het erfgoed wordt optimaal beschermd, dit in overeenstemming met de onderzoeksresultaten.

Nadelen: in een toekomstig gebruik van het kerkelijk monument wordt niet voorzien, de parochie kan geen inkomsten genereren uit deze locatie, wat mogelijk ten koste gaat van de Thomaskerk. En er geldt een instandhoudingsplicht, met hoge kosten voor verduurzaming, waar de parochie geen middelen voor beschikbaar heeft.

2. De kerk een voorbescherming geven als bedoeld in de Erfgoedverordening en daarbij nader onderzoek te laten uitvoeren naar een nieuwe bestemming van het gebouw.

Voordelen: een voorbescherming houdt sloop tegen. Er is tijd voor uitgebreider onderzoek.

Nadelen: dit is niet wat de eigenaar wil, wie gaat de onderzoekskosten betalen? Een maatschappelijke invulling is niet rendabel te maken, dat heeft de parochie al onderzocht. Alternatief is 3 appartementen realiseren binnen de buitenschil van het kerkgebouw. Dit levert aanmerkelijk minder middelen voor de parochie op dan 15 duurzame nieuwbouw appartementen.

3. Een kleinschaliger nieuwbouwplan waarbij een deel van de kerk blijft staan, gecombineerd met een klein aantal nieuwbouw appartementen.

Voordelen: het erfgoed wordt geïntegreerd in de nieuwbouw, bij een goed architectonisch ontwerp kan dit een fraai resultaat opleveren. Een herinnering aan de kerk blijft bestaan. Het is een compromis tussen volledig behoud en volledige sloop.

Nadelen: de bouwkosten zijn hoog, de opbrengsten voor de parochie bedragen veel minder dan bij 15 duurzame nieuwbouw appartementen. De CH-waarden van de Sint Vituskerk zijn niet dermate hoog dat een dergelijk plan bij de bestemmingswijziging opgelegd zou moeten worden. En de eigenaar wenst dit alternatief niet.

Financiën

N.v.t.

Participatie

Omwonenden hebben aangegeven de huidige situatie van een kerkgebouw met tuinaanleg en bomen te prefereren op een appartementengebouw van drie bouwlagen. Bij de stedenbouwkundige inpassing van een eventueel nieuwbouwplan zullen de omwonenden betrokken worden. Daarnaast zijn er de inspraakmogelijkheden bij de procedure voor een Omgevingsvergunning. De vertegenwoordiger van de Vrienden van het Oude Dorp kan zich voorstellen dat de Vituskerk van minder CH-belang is dan de andere onderzochte kerken. Erfgoedvereniging Heemschut verzoekt de St. Vituskerk aan te wijzen als gemeentelijk monument.

Communicatie | Uw besluit ter kennisgeving brengen aan de eigenaar van het kerkgebouw, de CIE FD, de Vrienden van het Oude Dorp en Heemschut. Daarnaast de informatie over monumentaanwijzingen op de gemeentelijke website bij te werken. Omwonenden betrekken bij de herontwikkelingsplannen.

Uitvoering en evaluatie | NVT

Geheimhouding | NVT

Mede geadviseerd door | Omgeving / stedenbouw

Bijlagen | CH-onderzoeksrapport door Clarijs en Van der Hoeve
Advies monumentencommissie
Brief van Heemschut